

නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H1N1 රෝගය (කලින් හැඳින්වූ පරිදි සුකර උණ රෝගය)

නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H1N1 රෝගය ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා වෛරසයේ නව ප්‍රභේදයක් මගින් ඇතිවන ශ්වසන මාර්ගය ආශ්‍රිත ආසාදිත තත්වයකි. මෙම වෛරසය පසුගිය අප්‍රේල් මස අග භාගයේදී ප්‍රථම වතාවට මෙක්සිකෝවෙන් වාර්තා විය. ඇමරිකා එක්සත් ජනපදය හා කැනඩාව යන රටවල්ද ඒ සමගම මෙම රෝගය වාර්තා කරන ලද අතර ඉතා කෙටි කලකින් මෙය වසංගත තත්වයෙන් ලොව පුරා පැතිර යන ලදී. 2009 ජූනි මස 12 දින ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානය විසින් මෙය ගෝලීය වසංගතයක් ලෙස නම් කරන ලදී.

දැනට සොයා ගෙන ඇති දත්ත අනුව මෙම වෛරසයට සාමාන්‍ය සෙම්ප්‍රතිශ්‍යා උණ (seasonal influenza) වෛරසය මෙන්ම ඉක්මනින් මිනිසාගෙන් මිනිසාට පැතිරීමේ හැකියාව ලැබී ඇත. මුල් කාලයේදී මෙම වෛරස් රෝගය උග්‍රත් හට වැළඳෙන ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා රෝගය (සුකර උණ) ලෙස හැඳින්වීමට හේතු වූයේ එකී වෛරසයේ ජානමය සංයුතිය උග්‍රත් හට වැළඳෙන ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා රෝග කාරක වෛරසයේ සංයුතියට සමාන බව සැලකීමයි. නමුත් පසුව කරන ලද පර්යේෂණ අනුව මෙම නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා වෛරසයෙහි කුරුළු හා මීනිස් ජාන මෙන්ම යුරෝපා-ආසියානු සුකර ජාන යන ජාන වර්ග හතරක් අඩංගු බව හෙළි වී ඇත. මෙම ජානමය තත්වය quadruple reassortment යනුවෙන් හැඳින්වේ.

නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H1N1 රෝගයේ රෝග ලක්ෂණ සාමාන්‍ය සෙම්ප්‍රතිශ්‍යා උණ (Seasonal Influenza) රෝගයට සමාන වන අතර, එය රෝග ලක්ෂණ රහිත තත්වයේ සිට දරුණු නියුමෝනියා තත්ව නිසා ඇතිවන මරණය දක්වා විවිධ වේ. මෙහි ආවේණික රෝග ලක්ෂණ සාමාන්‍ය සෙම්ප්‍රතිශ්‍යා උණ (Seasonal Influenza) සහ අනෙකුත් නිවු (acute) ශ්වසන මාර්ගය ආශ්‍රිත ආසාදනයන්ට බෙහෙවින් සමාන වන බැවින් බොහෝ අවස්ථාවන්හිදී රෝගය සොයා ගත හැකි වනුයේ සාමාන්‍ය සෙම්ප්‍රතිශ්‍යා උණ (Seasonal Influenza) ආවේක්ෂණය තුළිනි. රෝග ලක්ෂණ රහිත සහ මද දරුණු තත්වයේ අවස්ථාවන් හඳුනාගත නොහැකිව යන අතර එබැවින් මිනිස් වර්ගයා අතර මෙම රෝගයේ සැබෑ ව්‍යාප්තිය බොහෝ දුරට පිළිබිඹු නොවේ.

රෝග කාරකය

මෙම හඳුනාගත් රෝග කාරකය ඉහතදී මිනිසුන් හෝ සුකරයන් තුළ දක්නට නොලැබුණු නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A ප්‍රභේදයක් වන H1N1 බව පසුව සොයා ගැනුණි. ජාන විද්‍යාත්මකව මෙය කුරුළු, මීනිස් හා සුකර ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා වෛරසයන්හි එකතුවකි. මෙම ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H1N1 වෛරසය තදින් බෝවන සුළු වන අතර, මිනිසාගෙන් මිනිසාට ඉතා ඉක්මනින් සම්ප්‍රේෂණය වේ.

රෝග සම්ප්‍රේෂණය

නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H1N1 වෛරස රෝගයේ ව්‍යාප්තිය සාමාන්‍ය සෙම්ප්‍රතිශ්‍යා උණ (Seasonal Influenza) ව්‍යාප්තියට බෙහෙවින් සමානය. මෙය කැස්සෙන් සහ කිවිසීමෙන් මිනිසාගෙන් මිනිසාට සම්ප්‍රේෂණය වේ. සමහර අවස්ථාවන්හිදී වෛරසය අඩංගු යමක් ස්පර්ශ වීමෙන් අනතුරුව මුඛය හෝ නාසය ඇල්ලීම තුළින්ද මෙය ව්‍යාප්ත විය හැකි බව හෙළි වී ඇත. දැනට මෙම රෝගය ගැන සොයා ගෙන ඇති දත්ත වලට අනුව එහි බෝවීම හා උග්‍රත් අතර කිසිදු සම්බන්ධතාවයක් නොමැති බව තහවුරු වී ඇති නිසා උග්‍රමස් හරහා රෝගය පැතිරීමට කිසිසේත්ම ඉඩක් නැත.

රෝග ලක්ෂණ

මෙය මිනිසාට නිරන්තරයෙන් වැළඳෙන සෙම්ප්‍රතිශ්‍යා උණ තත්වයන්ට සමානවන අතර, උණ, සෙම්ප්‍රතිශ්‍යාව, කැස්ස, උගුරේ ආසාදනය, ඇගපත රුදාව, හිසරදය, සීතල ගතිය සහ මහන්සිය යන ලක්ෂණ ඇතුළත්වේ. කලාතුරකින් මෙය ආසාදනය වූ පුද්ගලයන්ට දරුණු අසනීප තත්වයක් වන නියුමෝනියා සහ ශ්වසන පද්ධතියේ අකර්මන්‍යතා මෙන්ම එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස මරණයද ඇතිවිය හැක. සාමාන්‍ය සෙම්ප්‍රතිශ්‍යා උණ (Seasonal Flu) මෙන්ම මෙම රෝගය මගින්ද රෝගියා තුළ පවතින්නා වූ දීර්ඝ කාලීන රෝගී තත්වයන් දරුණු වීමට හැකියාවක් ඇත. අවු: 65 ට වඩා වයසැති පුද්ගලයන් අවු: 5 ට අඩු දරුවන්, ප්‍රතිශක්තිය හීන වූවන්, ගර්භනී මවුවරුන් හා දීර්ඝ කාලීන කායික රෝගී තත්වයන් ගෙන් පෙළෙන්නන් හට මෙම රෝගයේ සංකූලතා ඇති වීමට ඉඩ ඇත. රෝග ලක්ෂණ පටන් ගත් පළමු දිනට පෙර දින සිට දින 7 ක් දක්වා කාලය තුළදී ආසාදිත පුද්ගලයකුගෙන් අනෙකෙකුට රෝගය සම්ප්‍රේෂණය වීමට හැකියාව ඇත.

ප්‍රතිකාර

මෙම වෛරසය ප්‍රති වෛරස ඖෂධ වර්ග වන Oseltamivir සහ Zanamivir වලට ප්‍රතිචාර දක්වන නමුත් rimantadine සහ amantadine වලට ප්‍රතිචාර නොදක්වයි.

සායනික සහ වසංගතවේදී තක්සේරුවක් මෙන්ම රෝගයේ ප්‍රතිකාර සහ නිවාරණ ප්‍රතිකාරයන්හි වාසි සහ අවාසි සැලකිල්ලට ගැනීමෙන් වෛද්‍යවරු විසින් ප්‍රති වෛරස ඖෂධ ලබාදීම පිළිබඳව තීරණයන්ට එළඹිය යුතුයි. දැනට පවත්නා ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H₁N₁ වසංගත තත්වය සඳහා වෛරසයේ සංවේදීතාවය පදනම් කොට, රෝගය වැළැක්වීමට සහ ප්‍රතිකාර කිරීමට Oseltamivir හෝ Zanamivir භාවිතය ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානය ඇතුළු ජාත්‍යන්තර සෞඛ්‍ය බලධාරීන් විසින් නිර්දේශ කර ඇත.

වලක්වා ගැනීම

නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H₁N₁ වෛරසයට එරෙහිව එන්නතක් දැනට නිපදවා නොමැත. ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා වැනි ශ්වසන පද්ධතිය ආශ්‍රිත රෝගයන් ඇති කරන විෂබීජයන් පැතිරීම වැළැක්වීමට උදව් වන දෛනික ක්‍රියාකාරකම් ඇත.

- කසින විට සහ කිවිසීමේදී නාසය සහ මුඛය ආවරණය වන පරිදි ටිෂු භාවිතය හා කඩදාසිය භාවිත කිරීමෙන් අනතුරුව ඉවත ලැම
- නිරතුරුව හා විශේෂයෙන් කැසීමෙන් සහ කිවිසීමෙන් අනතුරුව සබන් සහ ජලයෙන් දෑත් පිරිසිදු කිරීම. ඇල්කොහොල් යෙදූ අත් පිරිසිදු කරන ද්‍රව්‍යයන්ද මේ සඳහා යොදා ගත හැක.
- ඇස්, නාසය සහ මුඛය ස්පර්ශ කිරීමෙන් වැළකීම. විෂබීජ මෙමගින්ද ව්‍යාප්ත වීමට හැක.
- ආසාදිත පුද්ගලයන් ආශ්‍රය කිරීමෙන් වැළකීම
- නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H₁N₁ රෝගය ආසාදනය වුවහොත්, කාර්යාලය හා පාසලෙන් ඇත්ව නිවසේ රැඳී සිටීම හා අන් අය ආශ්‍රය කිරීමෙන් වැළකීම
- සුදුසුකම් ඇති වෛද්‍යවරයෙකුගෙන් උපදෙස් ලබා ගැනීම

සැක සහිත නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H₁N₁ රෝගීන් ආවේක්ෂණය (වාර්තා කිරීම)

සැක සහිත රෝගියකු (suspected case) විය හැකි (probable case) හා තහවුරු කළ (confirmed case) නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H₁N₁ රෝගීන් පිළිබඳව, ඔවුන්ට ප්‍රතිකාර කළ වෛද්‍යවරුන් විසින් ප්‍රධාන වසංගත රෝග විද්‍යාඥ (Epidemiologist) ප්‍රාදේශීය වසංගත රෝග විද්‍යාඥ (Regional Epidemiologist) හෝ සෞඛ්‍ය වෛද්‍ය නිලධාරීවරුන්ට දුරකථන මාර්ගයෙන්

වහාම දැනුම් දිය යුතුය. (වසංගත රෝග විද්‍යා අංශයේ හදිසි දුරකථන ඇමතුම් අංකය 0114740491)

විය හැකි සහ තහවුරු කරන ලද නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H₁N₁ රෝගීන් වාර්තා කිරීමේ අරමුණු ඇතිව ලෝක සෞඛ්‍ය සංවිධානය මගින් පහත සඳහන් අර්ථ දැක්වීම් (case definition) ඒ සඳහා ඉදිරිපත් කර ඇත.

1. සැක සහිත (Suspected) නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H₁N₁ රෝගීන්

- සෙම්ප්‍රතිශ්‍යා උණ (Influenza) වැනි රෝගී තත්වයේ (කැස්ස, උගුරේ ආසාදන, හුස්ම ගැනීමේ අපහසුතා) සිට නියුමෝනියාව දක්වා රෝග තත්ව පරාසයෙන්, එනම් උණ හා ශ්වසන මාර්ගය ආශ්‍රිත රෝගී තත්වයන් සහිතව පැමිණෙන පුද්ගලයන්.

සහ

ඔවුන්ට පහත සඳහන් එක් වසංගතවේදී අවදානම් තත්වයක් හෝ සහිත වීම

- පසුගිය දින 7 තුළ සැක සහිත නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H₁N₁ ආසාදිත පුද්ගලයෙකු රෝගී අවස්ථාවේදී සම්පව ආශ්‍රය කිරීම.
- පසුගිය දින 7 තුළ තහවුරු කරන ලද ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H₁N₁ පුද්ගලයන් සිටින ප්‍රදේශයකට සංචාරය කිරීම.

(සම්ප ආශ්‍රය යනු රෝගියකුට උවදුරක් කිරීම, එකට ජීවත් වීම හෝ තහවුරු කරන ලද රෝගියකුගේ ශ්වසන ස්‍රාවයන්ට නිරාවරණය වීම ආදී ක්‍රියාකාරකම් වේ)

2. විය හැකි (probable) නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H₁N₁ රෝගීන්

ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා පරීක්ෂණයෙන් ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A බවට තහවුරු වූ නමුදු රෝගය සඳහා හේතුකාරක වූ Influenza වෛරසයේ උප ප්‍රභේදය නිශ්චිතව සොයා ගැනීම සඳහා වර්ගීකරණයක් නොකළ රෝගීන් හෝ සායනිකව සමාන රෝගී තත්වයකින් හෝ තීව්‍ර ශ්වසන මාර්ගය ආශ්‍රිත රෝගයකින් මිය ගිය, විය හැකි හෝ තහවුරු කරන ලද රෝගියකුගේ ආශ්‍රිතයකු.

3. තහවුරු කරන ලද (confirmed) නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H₁N₁ රෝගීන්

පහත සඳහන් විද්‍යාගාර පරීක්ෂණ මගින් තහවුරු වූ නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H₁N₁ වෛරසයෙන් ආසාදනය වූවන්

- real time RT-PCR (RT PCR පරීක්ෂණය)
- virus culture (වෛරස රෝපණය කිරීම)
- four fold rise in novel influenza A (H1N1) virus specific neutralizing antibodies නව ඉන්ෆ්ලුවෙන්සා A H₁N₁ වෛරස සඳහා විශේෂිත වූ ප්‍රතිදේහයන් මුල් මට්ටමට වඩා සිව් ගුණයකින් ඉහල යෑම ප්‍රදර්ශනය කිරීම.